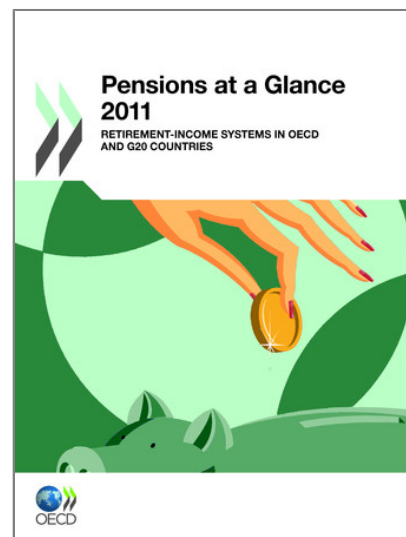

OECD *Multilingual Summaries*

Pensions at a Glance 2011: Retirement-income Systems in OECD and G20 Countries

Summary in Swedish

Pensionsöversikt 2011: pensionsinkomstsystemen i OECD-länderna

Sammanfattning på svenska

- Temat för denna fjärde upplaga av Pensionsöversikten är pensioner, pensionering och medellivslängd. Många länder har höjt pensionsåldern mot bakgrund av åldrande befolkning och förlängd livstid. Några har infört en automatisk koppling mellan pensioner och medellivslängd. Förstärkta incitament att hellre förvärvsarbeta än att pensionera sig är också ett vanligt inslag i pensionsreformpaketen på senare tid. Att säkerställa ett tillräckligt antal anställningstillfällen för äldre arbetstagare är dock ett problem, som fortfarande väntar på sin lösning
- En fördjupad undersökning av dessa viktiga policyfrågor fyller fem specialkapitel om: 1) pensionsåldrar, 2) pensioneringsbeteenden, 3) finansiella initiativ för pensionering, 4) efterfrågan på äldre arbetskraft & arbetskraft och koppling av av pensioner till medellivslängd.
- Den här utgåvan ger uppdaterad information om huvuddragen i OECD-ländernas pensionssystem och presenterar prognoser för dagens arbetstagares pensionsinkomster. Den redovisar en utökad palett med 34 indikatorer, som täcker de nationella pensionsförmånerna, rätten till pension, äldre människors inkomster, pensionssystemens finansiering, det demografiska och ekonomiska sammanhang i vilket pensionssystemen fungerar samt privata pensioner.
- Fler länder analyseras än i tidigare editioner, däribland fyra nya medlemsländer i OECD: Chile, Estland, Israel och Slovenien. Om möjligt, redovisas data också för de övriga större ekonomierna i G20: Argentina, Brasilien, Kina, Indien, Indonesien, Ryssland, Saudiarabien och Sydafrika. Tillsammans med data om Europeiska unionens 27 medlemsstater blir det totalt 43 ekonomier som rapporten omfattar.

Meningsskiljaktigheter om pensionsreformer i allmänhet - och höjningar av pensionsåldern i synnerhet - har aldrig varit långt borta från tidningsrubrikerna sedan föregående utgåva av Pensionsöversikten publicerades i juni 2009. Därför är det lämpligt att temat för 2011 års utgåva är pensioner, pensionering och medellivslängd samt kopplingarna mellan dem.

"Pensionsålder och medellivslängd 1950-2050" är det första av fem specialkapitel i Del I. Det visar att omkring hälften av OECD-länderna redan har börjat höja pensionsåldrarna eller planerar att göra det inom en närma framtid. Pensionsåldern kommer att höjas i 18 länder för kvinnor och i 14 länder för män. År 2050 kommer den genomsnittliga pensionsåldern i OECD-länderna att ha nått nästan 65 år för bägge könen. Detta utgör en ökning, räknat från 2010, med när 2,5 år för män och fyra år för kvinnor.

Medellivslängden har ökat nästan kontinuerligt under 1900-talets andra hälft. Resultatet blev en ökning av det antal år som människor tillbringar i pension. Mellan 1950 och 1993 steg den genomsnittliga nationella pensionstiden från 13,4 till 16,5 år. För kvinnor ökade den förväntade pensionstiden från 4,8 år 1960 till 21,6 år 1993. Delvis återspeglade detta tendensen mot längre liv. En tredjedel av förlängningen var dock resultatet av sjunkande pensionsåldrar: Mellan 1950 och 2010 sänkte tio OECD-länder någon gång pensionsåldern för män och 13 gjorde det för kvinnor.

De flesta prognoser visar fortsatt ökad medellivslängd i framtiden. Enligt FN:s prognoser kommer medellivslängden efter normal ålderspensionering att öka ytterligare, till 20,3 år för män och 24,5 år för kvinnor 2050, trots de höjningar av pensionsåldern som planeras för framtiden. Det är faktiskt bara fem länder som har höjt pensionsåldrarna tillräckligt mycket för att stabilisera pensioneringstiden under de kommande fyra decennierna för både män och kvinnor, medan ytterligare ett kommer att göra det bara för kvinnor.

I den här analysen undersöks endast normala pensionsåldrar, men de flesta människor i de flesta OECD-länder går i pension före den normala ålderspensionsåldern. Detta visas i kapitel 2, "Tendenser inom pensionering och förvärvsarbete vid högre ålder". Den faktiska pensionsåldern sjönk genomgående under 1970- och 1980-talen. Den långvariga trenden mot tidigare pensionering bröts dock för männen i mitten av 1990-talet och för kvinnorna något senare. Under perioden 2002-2007 låg ändå den genomsnittliga faktiska pensionsåldern i OECD-länderna 4-5 år lägre än i slutet av 1960-talet, dvs. 63,5 år för männen och 62,5 år för kvinnorna. Bara för att hålla jämna steg med den förväntade ökade medellivslängd, som prognostiserats för tiden fram till 2050, skulle den faktiska pensionsåldern behöva höjas till ca 66,5 år för männen och nästan 66 år för kvinnorna. Dett ger en antydning om vidden av den utmaning som regeringarna står inför.

De framkomstvägar som regeringarna kan välja för att få människor att arbeta längre är ämnet för de två följande specialkapitlen. Det första av dem behandlar "tillgångssidan" och redovisar de i pensionssystemen inbyggda incitamenten att arbeta och att pensionera sig. I det andra granskas "efterfrågesidan", där man granskar alternativen för säkerställande av anställningstillfällen för äldre arbetstagare.

Det finns överväldigande bevis för att ekonomiska incitament påverkar pensioneringsbeteendet. "Pensionsrelaterade incitament för pensionering" är temat i tredje kapitlet och därför viktigt av skäl som sammanhänger med ekonomisk effektivitet. Men dessa incitament är viktiga också av det skälet att det är en rättvisefråga. De som arbetar mer och betalar skatt längre tid ska ha högre pensioner. På samma sätt gäller att de som kanske oförskyllt tvingas lämna arbetslivet behöver ha en rimlig levnadsstandard. Att finslipa incitamenten att pensionera sig har därför varit en hörnsten i de flesta pensionsreformer: Omkring hälften av OECD-länderna har vidtagit åtgärder på detta område. Bland dessa förändringar kan nämnas hårdare krav för rätt till förtidspension, mer kännbart minskade förmåner vid tidig pensionering och större förmåner för personer som går i pension efter den normala pensionsåldern. I kapitel 3 visas det att dessa reformer har varit effektiva och att endast några få OECD-länder fortfarande har pensionssystem, som starkt gynnar tidig pensionering. Det finns dock fortfarande sätt på vilka de flesta länder skulle kunna justera de ekonomiska incitamenten ytterligare i sina pensionssystem. Nio programrekommendationer anges, som skulle kunna belöna människor för att de senarelägger pensionen redovisas.

Om det på efterfrågesidan finns hinder mot att förvärvsarbete längre, kan pensionsreformer avsedda att förbättra arbetsincitamenten bli mindre effektiva. Kapitel 4 är ägnat ett antal programalternativ med målet att "Hjälpa äldre arbetstagare att hitta och behålla jobben". På arbetsgivarsidan finns det barriärer i form av åldersfördomar, särskilt om äldre arbetstagares förmåga att anpassa sig till förändringar. Lagstiftning mot åldersdiskriminering och

offentligt finansierade informationskampanjer har ofta (men inte alltid) varit effektiva. Den höga kostnaden för anställning av äldre arbetstagare är fortfarande ett problem i några länder. Dessutom använder arbetsgivarna ibland förtidspensioneringen som ett bekvämt sätt att justera personalstyrkan.

Anställningsutbudet för äldre arbetstagare kan också vara begränsat. Ibland har deras kompetenser urholkats, och utbildningen är fortsatt inriktad mot yngre arbetstagare. Ofta behöver de mer hjälp vid arbetssökning.

Ett återkommande tema i debatten om de högre pensionsåldrarna har varit påståendet att ett alltför stort antal äldre anställda minskar chanserna för yngre arbetstagare. Det finns inget belägg som styrker denna uppfattning. I själva verket föreligger det en stark och positiv korrelation mellan andelen anställda på något över 20 år och andelen anställda, som närmar sig 60-årsåldern. En attitydundersökning visar att fler människor tenderar att stödja denna uppfattning, ju lägre andelen äldre eller yngre anställda är.

I kapitel 5 återvänder man till frågorna om pensioner och medellivslängd. Omkring hälften av OECD-länderna har bestämmelser i sin pensionslagstiftning som föreskriver automatisk koppling mellan pensioner och förändringar med avseende på medellivslängden. Detta innebär en stor förändring i pensionspolitiken.

För det första har många infört obligatoriska pensionsplaner med fasta avgifter som ersättning för eller komplettering av allmän pension. För det andra har några ändrat sina allmänna pensionsplaner med avgifterna avdragna från lönen till "premiekonton". För det tredje har en del länder en koppling mellan utbetalningsnivåerna eller villkoren för erhållande av pension och medellivslängden. Utöver dessa förändringar har det skett en tydlig övergång från system med fasta utbetalningar till system med fasta avgifter i de frivilliga, privata pensionsförsäkringarna.

Dessa förändringar påverkar i hög grad sättet att fördela kostnaderna för pensionsutbetalningarna, när medellivslängden ökar. Dessa kommer allt mer att bäras av de enskilda pensionärerna i form av sänkta pensioner. I kapitel 5 belyser man den grad av osäkerhet som finns inbyggd i medellivslängds-prognoserna och bedömer programmen för "Koppling av pensioner till medellivslängd". Där fortsätter man med att visa hur pensionsrätterna skulle påverkas av långsammare eller snabbare öknings av medellivslängden än vad som framgår av officiella projektioner.

Tillsammans ger de fem specialkapitlen i Del I en överblick och utvärdering av samtliga program som OECD-länderna har antagit för att klara av befolkningsåldringens ökande tryck på statsbudgeten. Pensionsålderns höjningar - den synligaste och mest lättförstådda komponenten i pensionssystemet - får vanligen den största uppmärksamheten i medierna. Men dessa är bara en liten del av storn på temat pensioner, pensionering och medellivslängd.

Del II av rapporten är en uppdatering av "Pensionsprogram- indikatorerna" i de tre föregående editionerna av Pensionsöversikten och ger ytterligare 18 indikatorer i jämförelse med föregående utgåva. Där så har varit möjligt, har analysen dessutom utsträckts till G20-länder, som f.n. inte är medlemmar i OECD: Argentina, Brasilien, Kina, Indien, Indonesien, Ryska federationen, Saudiarabien och Sydafrika.

Den börjar med en blick på pensionsinkomstsystemens utformning och ger en systematik för beskrivningen av de sinsemellan mycket olikartade pensionsinkomstsystemen (Del II. 1). Huvudkomponenterna och pensionssystemens regler redovisas för underlättande av jämförelser mellan länderna

Dessa parametrar och regler används sedan för att utforma pensionsrättigheterna för män och kvinnor vid olika inkomstnivåer (Del II. 2). Även om flertalet indikatorer är relaterade till lagstadgade pensionsplaner, finns det också en analys av typiska frivilliga privata pensionsförsäkringar i länder, där dessa har vid spridning. Stor uppmärksamhet ägnas den skattemässiga behandlingen av pensioner och pensionärer och hur detta påverkar levnadsstandarden under pensioneringen i jämförelse med den aktiva tiden.

Analysen av pensionsrättigheterna är orienterad mot framtiden i den meningen att den beaktar pensionsförmånernas värde för arbetstagare, som kommer in på arbetsmarknaden i dag. Indikatorerna i Del II.3 avser ålderspensionärers nuvarande ekonomiska situation: genomsnittsinkomster, inkomstkällor och fattigdomsrisik.

I Del II. 4 analyseras först berörda individers ställning, varefter uppmärksamheten riktas mot pensionsinkomstsystemens finanser totalt sett. Här finns data om offentliga och privata kostnader för pensionerna, avgiftstariffer för lagstadgade pensioner samt sammantagna avgiftsintäkter för offentliga pensionsplaner.

Den bakgrund och det sammanhang vari pensionsinkomst-systemen måste verka presenteras i Del II.5. Till dessa indikatorer hör bl.a. demografisk statistik - exempelvis medellivslängd och fertilitet - och genomsnittsinkomster. Del II. 6 slutligen innehåller information om de privata pensionsförsäkringarnas och de offentliga pensionssystemens reservfonder.

© OECD

Denna sammanfattning är inte en officiell OECD-översättning.

Reproduktion av denna sammanfattning är tillåten, om OECD:s upphovsrätt och publikationens titel på originalspråket nämns.

Flerspråkliga sammanfattningar är översatta utdrag ur OECD-publikationer, som ursprungligen publicerats på engelska och franska.

De kan beställas gratis från OECD:s nätbokhandel www.oecd.org/bookshop

Närmare upplysningar lämnas av OECD Rights and Translation unit, Public Affairs and Communications Directorate: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, F-75116
Paris, Frankrike

Besök vår nätplats www.oecd.org/rights/

